EUROPOS
KOMISIJA

SĄJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOTINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2020 02 10
JOIN(2020) 3 final

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2018–2019 m. ataskaita dėl bendrosios lengvatų sistemos

{SWD(2020) 16 final} - {SWD(2020) 17 final} - {SWD(2020) 18 final} -
{SWD(2020) 19 final} - {SWD(2020) 20 final} - {SWD(2020) 21 final} -
{SWD(2020) 22 final} - {SWD(2020) 23 final} - {SWD(2020) 24 final} -
{SWD(2020) 25 final}

1. ĮVADAS

Pagal savo bendrąją lengvatų sistemą (BLS)[i] ES vienašališkai padeda besivystančioms šalims vykdant prekybą užtikrinti darnų vystymąsi. Taikant prekybos lengvatas, populiarinamos visuotinės žmogaus teisių vertybės, pagrindiniai darbo standartai, aplinkos apsauga ir geras valdymas.

Prie šios **trečiosios kas dvejus metus teikiamos ataskaitos dėl BLS pridedama dešimt bendrų Europos Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai tarnybų darbinių dokumentų.** Juose įvertinami devynių šalių, besinaudojančių BLS+ priemonės lengvatomis, ir trijų šalių, pagal tvirtesnio bendradarbiavimo principą besinaudojančių priemonės „Viskas, išskyrus ginklus“ (VIG) lengvatomis, pasiekti rezultatai.

Šioje ataskaitoje konkrečiai nagrinėjama:

1. tai, **kokiu mastu lengvatomis besinaudojančios šalys naudojasi** šia sistema;
2. keletas **pagrindinių temų**, įskaitant mirties bausmę, pilietinės visuomenės veiklos laisvę, vaikų darbą ir aplinką;
3. **partnerystės ryšiai**, t. y. ES bendradarbiavimo su partneriais siekiant didinti BLS veiksmingumą pavyzdžiai.

Ši ataskaita grindžiama ES stebėsenos misijų, BLS laikotarpio vidurio vertinimo[ii], ES bendradarbiavimo su šalimis partnerėmis (įskaitant dialogus žmogaus teisių klausimais), tarptautinėmis organizacijomis, pilietine visuomene ir pramonės sektoriumi rezultatais. 2019 m. liepos 16 d. buvo surengtas specialus dialogas su pilietine visuomene[iii].

2. PAGRINDINIAI FAKTAI

BLS lengvatomis besinaudojančios šalys daro pažangą. 2018–2019 m. kelios šalys pasiekė didesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių ekonomikos lygį, todėl nebeatitiko šios sistemos kriterijų. Be to, ES **sėkmingai įgyvendinama derybų darbotvarkė** padėjo šalims pasitraukti iš BLS su ES sudarant dvišalius lengvatinius susitarimus. 2019 m. pabaigoje **BLS lengvatomis naudojosi 71 šalis**, t. y. 11 šalių mažiau nei tuomet, kai buvo rengiama ankstesnė ataskaita.

Kalbant apie lengvatų poveikį, **BLS tapo svarbesne priemone** tiek absoliučia, tiek santykine išraiška. Nors lengvatomis besinaudojančių šalių skaičius mažėjo, importo iš BLS lengvatomis besinaudojančių šalių į ES vertė padidėjo 16,2 proc., t. y. nuo 158 mlrd. EUR 2016 m. iki 183,6 mlrd. EUR 2018 m. (bendras ES importas padidėjo 13,3 proc.). Iš jų 68,9 mlrd. EUR vertės prekių ir produktų buvo importuota pasinaudojant BLS.

BLS **ypač svarbi skurdžiausioms šalims** – 2018 m. ES importas iš mažiausiai išsivysčiusių šalių, palyginti su visu ES importu, siekė 2,2 proc., t. y. buvo daugiau kaip du kartus didesnis už šioms šalims tenkančią dalį pasaulio importo rinkoje (2017 m. – 0,98 proc.[iv]). VIG lengvatomis besinaudojančių šalių lengvatinis eksportas į ES padidėjo 15,3 proc.

Lengvatinio importo iš **Afrikos šalių, kurios naudojasi BLS lengvatomis**, į ES vertė padidėjo 17,2 proc. ir pasiekė 3,3 mlrd. EUR. **Mauritanijos** eksportas pagal BLS padidėjo 62 proc., o **Senegalo** – 44 proc. Vis dėlto, **nors 38 šalys iš 71 lengvatomis**

besinaudojančios šalies yra Afrikos šalys, ES importo iš Afrikos šalių pagal BLS dalis tebėra gana maža ir siekia mažiau nei 5 proc. BLS lengvatomis daugiausia naudojamasi drabužių sektoriuje, kuriame kitos šalys paprastai yra konkurencingesnės. Kadangi pagal BLS galimybių suteikiama daugelyje kitų sektorių (pavyzdžiui, perdirbto maisto sektoriuje), būtų galima geriau pasinaudoti palankia padėtimi. Tam tikrą poveikį taip pat daro nepakankamas informuotumas apie šią sistemą ir veiksniai, dėl kurių ribojami Afrikos šalių įmonių eksporto pajėgumai.

Pagal BLS suteikiamų **prekybos lengvatų panaudojimo lygis** 2018 m. padidėjo iki 81,8 proc. (2016 m. jis buvo 78,8 proc.). VIG lengvatų panaudojimo lygis siekė 93,4 proc. Lengvatomis daugiausia naudojamasi drabužių sektoriuje, nes įvairinti eksportą tebėra sudėtinga.

BLS lengvatomis besinaudojančiose šalyse veiklą vykdantys ES importuotojai ir pramonės subjektai padeda įgyvendinti darnaus vystymosi darbotvarkę ir gali atlikti teigiamą vaidmenį, ypač skatindami vykdyti darbo rinkos reformas ir užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą. Eksportuojantys pramonės sektoriai, pavyzdžiui, **Bangladeše, Mianmare, Pakistane ir Šri Lankoje**, siekia atitikti tarptautinius standartus. Tai – tiesioginis (Europos) perkančiųjų subjektų, kurie reikalauja naudotis atsakingomis tiekimo grandinėmis, rezultatas, šioms šalims darantis didesnio masto poveikį.

BLS+ lengvatomis besinaudojančios šalys padarė **pažangą veiksmingai įgyvendindamos 27-ias tarptautines konvencijas, išvardytas šios priemonės reglamente. Jos taip pat yra prisiėmusios papildomų įsipareigojimų**. Visos BLS+ lengvatomis besinaudojančios šalys yra pasirašiusios **Paryžiaus susitarimą**, kai kuriais atvejais reaguodamos į BLS+ stebėsenos misijų metu pateiktus prašymus (**Filipinai**). **Armėnija** pasirašė JT Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto (TPPTP) antrąjį fakultatyvinį protokolą, kuriuo veiksmingai panaikinama mirties bausmė, ir Neįgaliųjų teisių konvencijos (NTK) fakultatyvų protokolą.

Dėl **vaikų darbo Mongolija** po neseniai vykusios stebėsenos misijos sutiko atlikti vaikų darbo tyrimą. **Pakistane** visos šalies mastu atliekamas vaikų darbo tyrimas. **Šri Lankoje**, įgyvendinant novatorišką zonų, kuriose nesinaudojama vaikų darbu, projektą, vaikų darbo lygį pavyko sumažinti nuo 16 proc. iki 1 proc. Tuo pat metu **Bolivijoje** minimalus amžius, kurio sulaukus leidžiama dirbti, padidintas iki tarptautinio minimalaus standarto – 14 metų. **Žaliajame Kyšulyje** pažanga padaryta kriminalizuojant tokias veikas kaip naudojimasis nepilnamečiais prostitucijos ir seksualinio išnaudojimo tikslais ir tokios veikos palengvinimas. **Paragvajuje** priimta vaikų darbo panaikinimo iki 2024 m. nacionalinė strategija.

Lengvatomis besinaudojančios šalys vykdo įsipareigojimus ir pasitraukusios iš BLS. Pavyzdžiui, **Paragvajus** 2019 m., pasitraukęs iš BLS, paskelbė savanorišką laikotarpio vidurio ataskaitą dėl JT žmogaus teisių tarybos visuotinio periodinio vertinimo metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo.

Kai kurios šalys **įsipareigojimus prisiima prieš teikdamos paraiškas dėl BLS+ lengvatų taikymo**. Pavyzdžiui, 2019 m. spalio 14 d. **Uzbekistanas**, įgyvendindamas paraiškos dėl BLS+ lengvatų taikymo teikimo darbotvarkę, priėmė įstatymą dėl prisijungimo prie Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokolo.

Vis dėlto **kai kuriais atvejais tebėra sudėtinga laikytis BLS reikalavimų** – pilietinės visuomenės veiklos laisvė mažėja, ypač **Filipinuose ir Pakistane**. Vis garsiau raginama vykdyti mirties bausmę, be kita ko, **Filipinuose, Mongolijoje ir Šri Lankoje**. Daugumoje lengvatomis besinaudojančių šalių kyla sunkumų užtikrinant **asociacijų laisvę.**

Šalys, **nenorinčios spręsti susirūpinimą keliančių klausimų ir bendradarbiauti šioje srityje, yra išsamiai tikrinamos**. Tvirčiau bendradarbiaudama, ES pradėjo aktyvesnį dialogą su **Bangladešu, Kambodža ir Mianmaru**, siekdama paraginti imtis konkrečių veiksmų ir ieškoti tvarių sprendimų, susijusių su dideliais pagarbos pagrindinėms žmogaus ir darbo teisėms trūkumais.

Su kiekviena šalimi bendradarbiaujama skirtingai.

Bendradarbiaujant su **Bangladešu**, daugiausia dėmesio skiriama TDO konvencijų laikymuisi. 2019 m. spalio mėn. vykusios ES stebėsenos misijos metu Bangladešo valdžios institucijos sutiko parengti veiksmų gaires, kuriomis siekiama gerinti darbo teisių padėtį, visų pirma suderinti Bangladešo darbo įstatymą ir Gamybos eksportui zonos įstatymą, ir nustatyti atitinkamus terminus.

Kalbant apie **Mianmarą**, su žmogaus ir darbo teisėmis susiję susirūpinimą keliantys klausimai buvo aptarti 2018 m. spalio mėn. ir 2019 m. vasario mėn. vykusių aukšto lygio stebėsenos misijų metu. Diskusijos buvo tęsiamos per 2019 m. gegužės mėn. vykusį pirmąjį ES ir Mianmaro vyresniųjų pareigūnų susitikimą, taip pat 2019 m. birželio mėn. vykusio ES ir Mianmaro dialogo žmogaus teisių klausimais, kuriam bendrai pirmininkavo ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais, metu.

Kambodžoje žmogaus ir darbo teisių srityje nepasiekta pakankamai rezultatų, todėl buvo pradėta laikino lengvatų panaikinimo procedūra.

3. NUO ANKSTESNĖS ATASKAITOS PRIĖMIMO ĮVYKĘ POKYČIAI

Bendrąją lengvatų sistemą sudaro **trys toliau išvardytos priemonės.**

Pagal **bendrąją BLS priemonę** ES taiko **sumažintus** muitų tarifus produktams, nurodytiems maždaug 66 proc. muitų tarifų eilučių ir importuojamiems iš mažas arba mažesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių, kurioms netaikomos kitos lengvatinio patekimo į ES rinką sąlygos.

Šalims, kurios naudojasi **specialios darnaus vystymosi ir gero valdymo skatinamosios priemonės** (**BLS+**) lengvatomis, ES **netaiko** muitų tarifų produktams, iš esmės nurodytiems tose pačiose muitų tarifų eilutėse.

Pagal priemonę **„Viskas, išskyrus ginklus“** (**VIG**) ES leidžia iš šalių, kurias JT priskiria mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai, netaikant muitų ir kvotų importuoti visus produktus, išskyrus ginklus ir šaudmenis. Lengvatomis besinaudojančios šalys, su ES sudarydamos laisvosios prekybos susitarimus (LPS), nepraranda VIG šalies statuso.

3.1. Atnaujinti teisės aktai

Europos Komisija priėmė keletą su šiuo reglamentu susijusių teisės aktų:

- **dėl produktų gradacijos**. 2019 m. vasario 12 d. Komisijos reglamentu trims lengvatomis besinaudojančioms šalims (**Indijai, Indonezijai ir Kenijai**) 2020–2022 m. laikinai sustabdytas kai kurių produktų muitų tarifų lengvatų taikymas[v];
- **dėl pašalinimo iš BLS lengvatomis besinaudojančių šalių sąrašo.** Panaikintas šalių, kurios trejus metus iš eilės buvo pasiekusios didesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių ekonomikos lygį, BLS statusas: **Fidžio, Gruzijos, Irako, Kamerūno, Maršalo Salų ir Tongos**[vi] (2017 m. sausio 1 d.) ir **Paragvajaus**[vii] (2019 m. sausio 1 d.);
- keletas šalių su ES sudarė **susitarimus dėl lengvatinio prekybos režimo**, todėl prarado lengvatomis besinaudojančių šalių statusą: **Dramblio Kaulo Krantas, Gana ir Esvatinis** (2019 m. sausio 1 d.), **Gruzija** (2017 m. sausio 1 d.)[viii] ir **Ukraina** (2018 m. sausio 1 d.)[ix].

Kai kurios šalys neteko VIG lengvatų, nes jos nebepriskiriamos mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai: **Samoa** (nuo 2019 m. sausio 1 d)[x] ir **Pusiaujo Gvinėja** (nuo 2021 m. sausio 1 d.)[xi] (kiekvienu atveju po trejų metų trukmės pereinamojo laikotarpio nuo statuso pasikeitimo datos).

Kiti su BLS reglamentu susiję teisės aktai:

- 2019 m. sausio 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas[xii], kuriuo importuojamiems **Kambodžos ir Mianmaro / Birmos** kilmės *Indica* ryžiams nustatomos **apsaugos priemonės**;
- 2019 m. vasario 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas **dėl Kambodžai suteiktų muitų tarifų lengvatų laikino atšaukimo** procedūros inicijavimo[xiii].

3.2. Būsimi pakeitimai

BLS lengvatomis besinaudojančios šalys, kurias Pasaulio bankas trejus metus iš eilės priskiria didesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių kategorijai, praranda BLS lengvatomis besinaudojančios šalies statusą. Todėl **Nauru, Samoa ir Tonga** nuo 2021 m. sausio 1 d. bus išbrauktos iš lengvatomis besinaudojančių šalių sąrašo.

Kitos šalys didesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių kategorijai priskiriamos nuo 2018 m. (**Armėnija**) ir 2019 m. (**Šri Lanka**). **Vietnamas** BLS lengvatomis besinaudojančios šalies statusą praras praėjus dvejiems metams nuo tada, kai įsigalios su ES sudarytas LPS. Vis dėlto veiklos vykdytojai galės naudotis pagal BLS nustatytais muitų tarifais, jeigu jie bus palankesni.

Taip pat numatoma, kad kai kurios mažiausiai išsivysčiusios šalys nebebus priskiriamos mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai. Tai reiškia, kad po trejų metų trukmės pereinamojo laikotarpio jos bus išbrauktos iš šalių, besinaudojančių VIG lengvatomis, sąrašo. Paskui, jeigu atitiks atitinkamas sąlygas, jos galės kreiptis dėl BLS+ lengvatų taikymo arba naudotis bendrosios BLS priemonės lengvatomis. Nuo 2023 m. **Butanas** nebebus priskiriamas mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai; po jo seks **San Tomė ir Prinsipė, o Saliamono Salos** – nuo 2024 m. Data, nuo kurios mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai nebebus priskiriami **Kiribatis ir Tuvalu**, bus nustatyta 2021 m. Tais pačiais metais būtų galima rekomenduoti, kad mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai

nebebūtų priskiriami **Bangladešas, Laoso Liaudies Demokratinė Respublika, Mianmaras, Nepalas ir Rytų Timoras**.

Dvi šalys, kurios naudojasi bendrosios BLS priemonės lengvatomis (**Tadžikistanas ir Uzbekistanas**), yra pareiškusios pageidavimą prisijungti prie BLS+ priemonės.

3.3. Būsimas BLS reglamentas

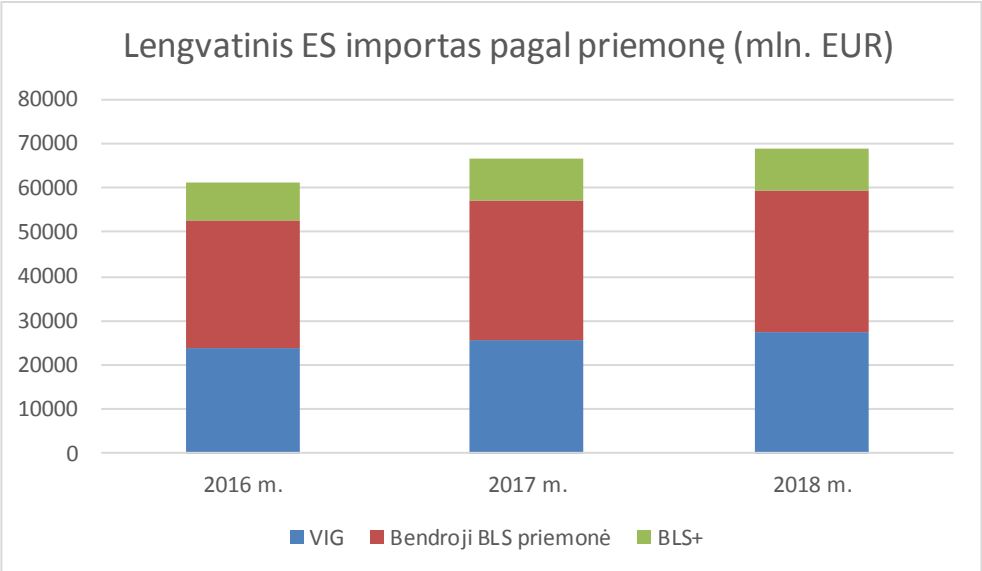
Dabartinis BLS reglamentas nustos galioti 2023 m. gruodžio 31 d. Kad ekonominės veiklos vykdytojai ir lengvatomis besinaudojančios šalys galėtų prisitaikyti prie naujų taisyklių, Komisija pradėjo rengti naująjį reglamentą. Numatoma, kad pagal naująjį reglamentą bus toliau įgyvendinama ta pati politika, kuria skatinamas darnus lengvatomis besinaudojančių šalių ekonominis, socialinis ir aplinkosaugos srities vystymasis, įskaitant gero valdymo principų laikymąsi ir pagarbą žmogaus teisėms, visų pirma siekiant panaikinti skurdą. 2020 m. bus surengtos viešos konsultacijos.

2019 m. kovo 14 d. Europos Parlamentas priėmė ne teisėkūros rezoliuciją dėl BLS reglamento įgyvendinimo[xiv]. Europos Parlamentas pripažino teigiamą BLS reglamento poveikį ir pateikė keletą rekomendacijų, į kurias reikėtų atsižvelgti rengiant būsimąjį BLS reglamentą. Visų pirma, būsimuoju reglamentu turėtų būti skatinamas įvairinimas, daugiau dėmesio skiriama aplinkos standartų gerinimui ir stiprinama stebėsena.

4. BLS VEIKIMAS. EKONOMINĖ NAUDA BESIVYSTANČIOMS ŠALIMS

2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu BLS lengvatomis naudojosi mažiau šalių, tačiau bendra ES importo iš BLS lengvatomis besinaudojančių šalių vertė gerokai padidėjo – nuo 61,3 mlrd. EUR 2016 m. iki 68,9 mlrd. EUR 2018 m. Importo iš šalių, kurios naudojasi bendrosios BLS priemonės lengvatomis, vertė siekė 32,3 mlrd. EUR, iš BLS+ lengvatomis besinaudojančių šalių – apie 9,5 mlrd. EUR, o iš VIG lengvatomis besinaudojančių šalių – 27,1 mlrd. EUR[xv].

1 pav. Importo į ES vertė pagal tris BLS priemones

Vertinant **bendrą ES importą** (įskaitant nelengvatinį importą) 2016–2018 m., importas iš BLS lengvatomis besinaudojančių šalių padidėjo 16,2 proc. VIG lengvatomis besinaudojančių šalių eksportas į ES padidėjo 9,9 proc., BLS+ lengvatomis besinaudojančių šalių – 13,4 proc., o bendrosios BLS priemonės lengvatomis besinaudojančių šalių – 18,8 proc. BLS lengvatomis besinaudojanti šalis, kuriai tenka didžiausia dalis bendro importo, įskaitant nelengvatinį importą, yra **Indija**, po kurios rikiuojasi **Vietnamas**, **Nigerija**, **Bangladešas** ir **Indonezija**.

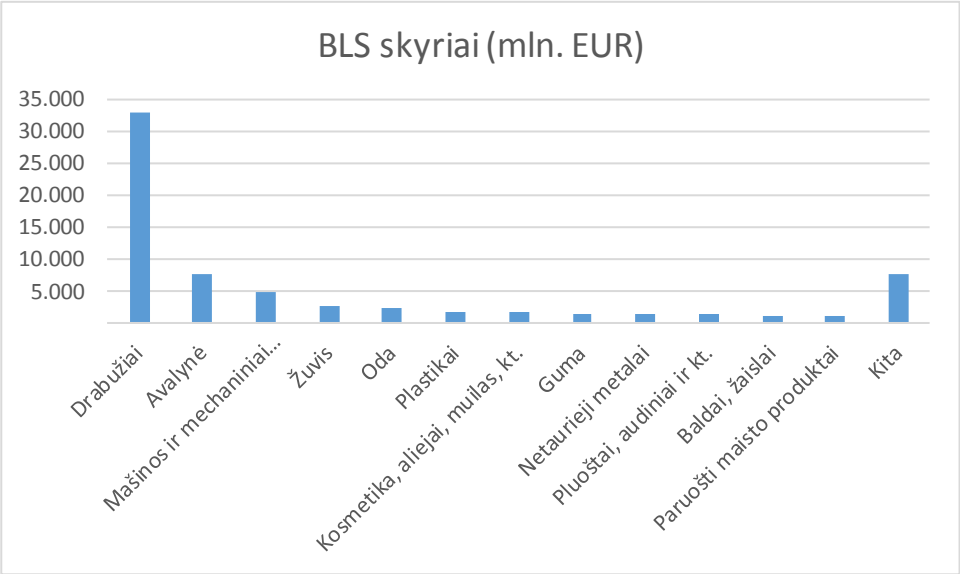
Jei kalbėtume tik apie **lengvatinį importą**, svarbiausiu ES partneriu BLS srityje tapo **Bangladešas**, nuo kurio nedaug atsilieka **Indija, Indonezija, Pakistanas ir Vietnamas**.

1 lentelė. ES importo pagal BLS iš pagrindinių lengvatomis besinaudojančių šalių vertė (mln. EUR) ir importo iš šių šalių dalis (proc.), palyginti su bendru importu ir visu ES importu pagal BLS 2018 m.

BLS lengvatomis besinaudojanti šalis	Importas pagal BLS (mln. EUR)	Bendras importas į ES (mln. EUR)	Importo iš šalies pagal BLS dalis, palyginti su visu jos importu į ES	Importo iš šalies pagal BLS dalis, palyginti su visu importu į ES pagal BLS	Importo dalis (proc.), palyginti su visu ES importu
Bangladešas	16776	17401	96,4%	24,4%	0,96%
Indija	16378	43601	37,6%	23,8%	2,41%
Vietnamas	8994	37531	24,0%	13,1%	2,07%
Indonezija	6616	15557	42,5%	9,6%	0,86%
Pakistanas	5885	6740	87,3%	8,5%	0,37%
Kambodža	4987	5255	94,9%	7,2%	0,29%
Mianmaras	1926	2189	88,0%	2,8%	0,12%
Filipinai	1915	7490	25,6%	2,8%	0,41%
Šri Lanka	1365	2755	49,5%	2,0%	0,15%
Mozambikas	1219	1840	66,3%	1,8%	0,10%
Senegalas	367	543	67,6%	0,5%	0,03%
Mauritanija	353	523	67,4%	0,5%	0,03%
Malavis	260	301	86,6%	0,4%	0,02%
Tanzanija	256	473	54,2%	0,4%	0,03%
Etiopija	236	642	36,8%	0,3%	0,04%
Laosas	182	251	72,6%	0,3%	0,01%
Uganda	131	471	27,9%	0,2%	0,03%
Nigerija	115	18715	0,6%	0,2%	1,03%

Kalbant apie produktų **skyrius**, didžiąją dalį importo pagal BLS ir toliau sudaro **drabužiai** (47,9 proc. iš 33 mlrd. EUR), po kurių rikiuojasi **avalynė** (11 proc.), **mechaniniai įrenginiai** (7 proc.), **žuvų produktai** (4 proc.), **oda** (3,7 proc.) ir **plastikai** (2,7 proc.) (žr. 2 pav.).

2 pav. Pagrindiniai ES 2018 m. pagal BLS importuotų produktų skyriai

4.1. Laikotarpio vidurio vertinimas. BLS yra veiksminga

2018 m. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikė BLS reglamento taikymo ataskaitą[xvi]. Iš šio laikotarpio vidurio vertinimo matyti, kad ES BLS duoda rezultatų: ją taikant pavyko suteikti lengvatas toms šalims, kurioms jų labiausiai reikia, ir prisidėti prie jų darnaus vystymosi. Įdiegus stebėsenos mechanizmą, padėjusį pagerinti padėtį žmogaus ir darbo teisių srityje, padidėjo ES BLS veiksmingumas. Tekstilės ir drabužių sektoriuje lengvatinis eksportas pagal VIG padarė teigiamą poveikį verslui ir darbo vietų kūrimui.

Kai kurios laikotarpio vidurio vertinimo rekomendacijos ir susiję tolesni veiksmai

- *Dėl didesnio skaidrumo.* Komisija svarsto galimybes imtis keleto praktinių priemonių, siekiant gerinti BLS+ stebėseną ir labiau įtraukti pilietinę visuomenę, ir didinti įmonių ir pilietinės visuomenės organizacijų, įskaitant socialinius partnerius, informuotumą.
- *Dėl apsaugos nuostatų įtraukimo į BLS reglamentą.* 2019 m. ES, atlikusi tyrimą, kaip nustatyta BLS reglamente, nustatė apsaugos priemones, susijusias su Kambodžos ir Mianmaro kilmės *Indica* ryžiais.
- *Dėl galimybės pradėti lengvatų panaikinimo procedūras tais atvejais, kai atitinkamos stebėsenos įstaigos praneša apie sunkius ir sistemingus pažeidimus.* 2019 m. vasario 11 d. Komisija pradėjo laikino Kambodžai suteiktų muitų tarifų lengvatų panaikinimo procedūrą.
- *Rekomenduojama toliau stiprinti bendradarbiavimą su vystymosi srities partneriais, taip pat pritraukti daugiau investicijų į mažiausiai išsivysčiusias šalis.*

5. BLS PADEDA SKATINTI DARNŲ VYSTYMĄSI

Kalbant apie darbo ir žmogaus teises, atlikus laikotarpio vidurio vertinimą nustatyta, kad BLS+ veiksmingai padeda daryti poveikį tiek taikant BLS+ stebėsenos mechanizmą, tiek

suteikiant stojimo galimybių (paraiškas pateikusioms valstybėms). Vykdant dažnesnę ir didesnės aprėpties BLS+ įsipareigojimų laikymosi stebėseną, didėja ES daroma įtaka.

2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijos tarnybos ir Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) vykdė stebėsenos misijas **Armėnijoje, Bangladeše, Bolivijoje, Filipinuose, Kambodžoje, Kirgizijoje, Mianmare, Mongolijoje, Pakistane ir Šri Lankoje**. Be BLS poveikio kuriamoms darbo vietoms, kurių skaičius, remiantis skaičiavimais, svyruoja nuo 500 000 Mianmare iki 5 mln. Bangladeše, bendradarbiaujant taip pat daugiau dėmesio skiriama darbo standartams ir žmogaus teisėms, o BLS+ atveju – aplinkos ir gero valdymo klausimams.

Daroma pažanga **vaikų teisių srityje**. **Mongolijoje** buvo priimti vaikų teisių apsaugos įstatymai ir gerokai padidintas šiai sričiai skirtas biudžetas. **Paragvajuje** buvo dedamos pastangos populiarinti ir ginti vaikų teises. **Šri Lankoje** vaikų darbo lygis sumažėjo iki 1 proc. **Bolivijoje** minimalus amžius, kurio sulaukus leidžiama dirbti, suderintas su TDO standartais. **Pakistane** vyriausybė sutiko atlikti vaikų darbo tyrimus. **Žaliajame Kyšulyje** didelė pažanga padaryta kriminalizuojant nepilnamečių seksualinio išnaudojimo veikas.

Skiriama dėmesio **galimo žmogaus teisių padėties blogėjimo** klausimui. Susirūpinimą kelia raginimai vėl pradėti taikyti **mirties bausmę**. Didžiausią susirūpinimą kelia atnaujinti raginimai balsuoti dėl mirties bausmės įstatymo projekto **Filipinuose**. Toks įstatymo projektas prieštarautų **Filipinų** įsipareigojimams, prisiimtiems pagal TPPTP antrąjį fakultatyvinį protokolą. **Šri Lankoje** susirūpinimą kelia pareiškimai, kad bus atnaujintas mirties bausmės vykdymas. Vis dėlto vaizdas nėra tik niūrus, pavyzdžiui, neseniai vykusios BLS+ misijos metu vyriausybės pareigūnai Šri Lankoje buvo įsitikinę, kad bus laikomasi *de facto* moratoriumo. **Mongolijai** atlikus įsivertinimą padaryta išvada, kad atnaujinti mirties bausmę būtų nesuderinama su prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais. Šis vertinimas padėjo atmesti planus atnaujinti mirties bausmę. Galiausiai **Pakistane** diskutuojama, ar nereikėtų sumažinti nusikaltimų, už kuriuos baudžiama mirties bausme, skaičiaus. Šalyje taip pat gerokai sumažėjo mirties bausmės įvykdymo atvejų ir pertvarkyta malonės prašymų teikimo procedūra.

Kai kuriose šalyse mažėja **pilietinės visuomenės veiklos laisvė**. **Pakistane** nutraukta keleto tarptautinių NVO veikla, o tai daro poveikį tokių šalyje vis dar veikiančių organizacijų laisvėms. Kyla pavojus saviraiškos, be kita ko, pasitelkiant žiniasklaidą, laisvei. **Bolivijoje** pranešama apie žodinį ir fizinį smurtą prieš žmogaus teisių gynėjus ir žurnalistus, taip pat apie tai, kad jiems iškeliama vis daugiau baudžiamųjų bylų. **Filipinuose** didelį susirūpinimą kelia mirties atvejų, siejamų su kovos su neteisėtais narkotikais kampanija, skaičius, taip pat tai, kad neatliekami veiksmingi, nešališki ir skaidrūs visų mirties atvejų tyrimai. Pilietinės visuomenės veiklos laisvė taip pat mažėja dėl priemonių, kurių imamasi **kovojant su terorizmu**. Dėl to padidėjo smurtas prieš pilietinės visuomenės narius, žmogaus teisių gynėjus, čiabuvius, žurnalistus ir teisininkus. **Kambodžoje** per pastaruosius trejus metus pablogėjo demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir teisinės valstybės padėtis, įskaitant mažėjančias politinės opozicijos, žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės veiklos galimybes.

Kita vertus, **Armėnijoje** 2018 m. vykusios Aksominės revoliucijos metu gerokai padidėjo saviraiškos ir susirinkimų laisvė.

Darbo teisių srityje susirūpinimas dėl **asociacijų laisvės** padėties vis dar kyla **Bangladeše, Mianmare, Pakistane ir Šri Lankoje**. **Kirgizijoje**, priėmus Profesinių sąjungų įstatymo projektą, būtų smarkiai apribotas profesinių sąjungų

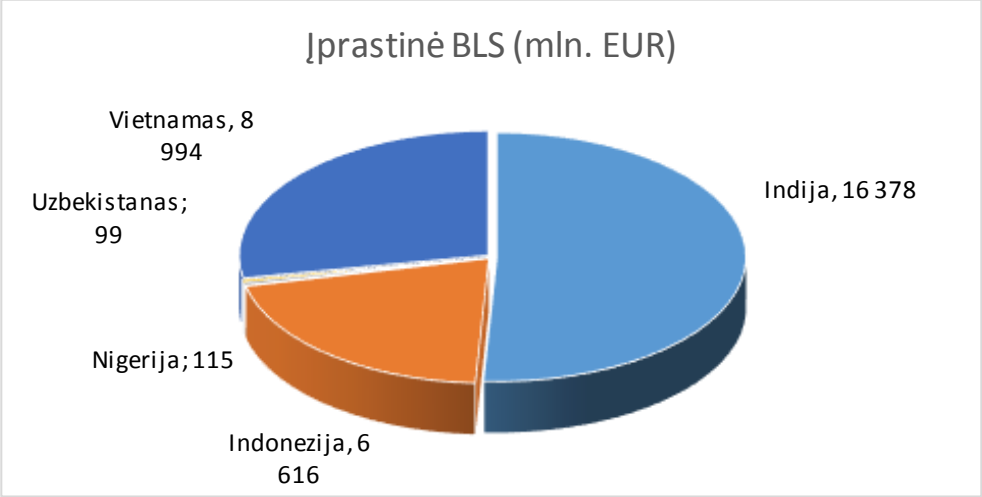
nepriklausomumas. Siekiant nutraukti piktnaudžiavimą sutarčių sudarymu, **Filipinų** Kongresas priėmė Turto valdymo teisių užtikrinimo įstatymo projektą, tačiau prezidentas neseniai jį vetavo.

Kalbant apie aplinką ir klimato kaitą, šalys teikia išsamesnes ataskaitas (pvz., pagal Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvenciją). Visos lengvatomis besinaudojančios šalys pasirašė **Paryžiaus susitarimą ir Monrealio protokolo Kigalio pakeitimą**. Vis dėlto, be abejonės, jei vykdant stebėseną aplinkai būtų skiriama daugiau dėmesio, būtų galima užtikrinti didesnį poveikį. Pagal Biologinės įvairovės konvenciją parengtoje visuotinėje biologinės įvairovės programoje po 2020 m. turėtų būti nustatyti griežtesni tikslai ir šalių daromos pažangos bei įgyvendinimo peržiūros mechanizmai.

6. BENDROJI BLS PRIEMONĖ

2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu iš BLS pasitraukė **Dramblio Kaulo Krantas, Esvatinis ir Gana**, nes šios šalys su ES sudarė LPS, o prie BLS prisijungė viena šalis (**Samoa**), nes ji nebebuvo priskiriama mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai. Taigi iki šio laikotarpio pabaigos šios priemonės lengvatomis iš viso naudojosi 15 šalių. Toliau pateikiamame paveiksle parodomas lengvatinio importo[xvii] pagal bendrąją BLS priemonę pasiskirstymas 2018 m.

3 pav. Šalys, kurios 2018 m. daugiausia naudojosi bendrosios BLS priemonės lengvatomis
(ES importas, mln. EUR)

Nors importas pagal BLS šiek tiek sumažėjo (nuo 16,6 mlrd. EUR 2016 m. iki 16,4 mlrd. EUR 2018 m.), bendrosios BLS priemonės lengvatomis **ir toliau daugiausia naudojasi Indija** – importas iš Indijos sudaro 50,8 proc. viso importo į ES pagal BLS. Po jos rikiuojasi **Vietnamas** (27,9 proc.) ir **Indonezija** (20,5 proc.). Į pirmąjį penketuką taip pat patenka **Nigerija** ir **Uzbekistanas**, tačiau jų dalys nėra didelės (atitinkamai 0,4 ir 0,3 proc.).

Produktų gradacija

Produktų gradacija – tai procesas, kai BLS lengvatomis besinaudojančioms šalims panaikinamos konkretiems produktų skyriams taikomos lengvatos, nes laikomasi nuomonės, kad tų produktų importui nebereikalingos ES lengvatos. Ši procedūra taikoma bendrajai BLS priemonei. Toliau pateikiamos nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. taikomos naujos gradacijos.

2 lentelė. Produktų gradacija 2017–2019 m. ir 2020–2022 m.

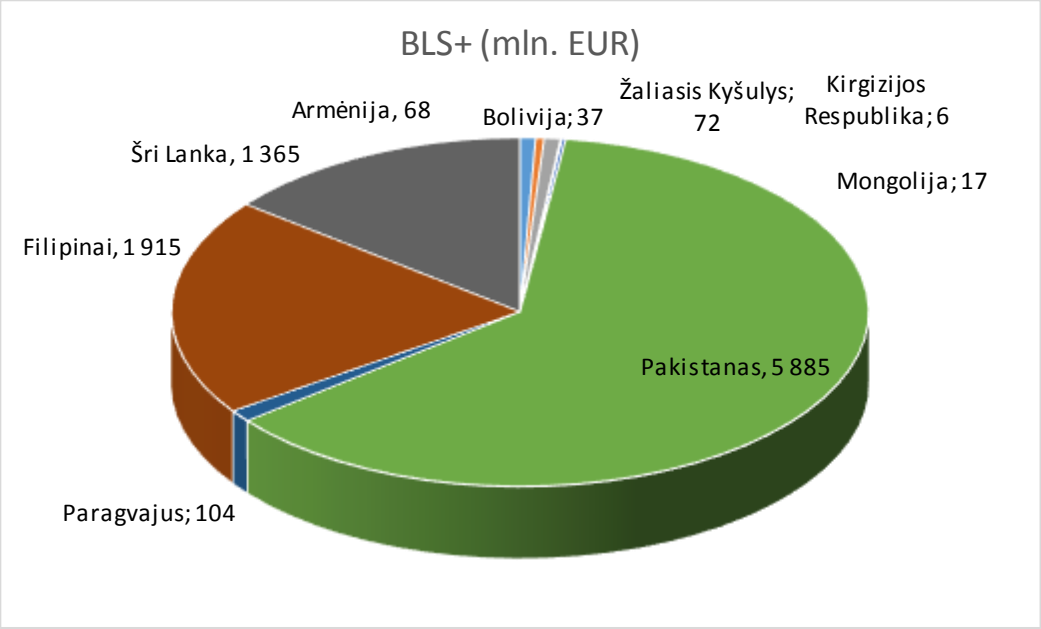
BLS lengvatomis besinaudojanti šalis	BLS skyrius iki 2019 m. gruodžio 31 d.	BLS skyrius nuo 2020 m. sausio 1 d.	Produkto aprašymas
Indija	S-5		Mineraliniai produktai
	S-6a	S-6a	Neorganinės ir organinės cheminės medžiagos
	S-11a	S-11a	Tekstilės gaminiai
	S-14	S-14	Perlai ir taurieji metalai
	S-15a	S-15a	Geležis, plienas ir gaminiai iš geležies ir iš plieno
	S-15b	S-15b	Netaurieji metalai (išskyrus geležį ir plieną), netauriųjų metalų gaminiai (išskyrus geležies ir plieno gaminius)
		S-17a	Geležinkelio arba tramvajaus lokomotyvai, riedmenys
	S-17b	S-17b	Variklinės transporto priemonės, dviračiai, orlaiviai ir erdvėlaiviai, laivai, valtys
Indonezija	S-1a	S-1a	Gyvi gyvūnai ir gyvūniniai produktai, išskyrus žuvis
	S-3	S-3	Gyvūniniai ar augaliniai riebalai, taukai ir vaškas
		S-5	Mineraliniai produktai
		S-9a	Mediena ir medienos gaminiai; medžio anglys
Kenija	S-2a	S-2a	Gyvi augalai ir gėlininkystės produktai
Ukraina	S-17a		Geležinkelio arba tramvajaus transporto priemonės ir produktai
	S-3		Gyvūniniai ar augaliniai riebalai, taukai ir vaškas

7. BLS+ PRIEMONĖ

BLS+ yra viena iš pagrindinių ES priemonių, kuriomis siekiama skatinti darnų vystymąsi pažeidžiamose besivystančiose šalyse. Šalys turi atitikti papildomus kriterijus, suskirstytus į dvi grupes: i) pažeidžiamumo (šią grupę sudaro importo dalies ir ekonomikos įvairinimo kriterijai) ir ii) darnaus vystymosi. Kiek tai sietina su pastarosios grupės kriterijais, jos turi ratifikuoti 27 pagrindines tarptautines žmogaus ir darbo teisių, aplinkos apsaugos ir gero valdymo konvencijas. Be to, šalys neturi būti pareiškusios šiomis konvencijomis draudžiamų išlygų, o naujausiose pagal tas konvencijas įsteigtų stebėsenos įstaigų išvadose neturi būti nustatyta jokių rimtų veiksmingo šių konvencijų įgyvendinimo pažeidimų. 2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu BLS+ lengvatomis naudojosi devynios šalys: **Armėnija, Bolivija, Filipinai, Kirgizija, Mongolija, Pakistanas, Paragvajus, Šri Lanka ir Žaliasis Kyšulys.**

2019 m. sausio 1 d. **Paragvajus** nustojo naudotis BLS+ lengvatomis, nes trejus metus iš eilės jis buvo priskiriamas didesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių kategorijai. 4 pav. pavaizduota lengvatinio importo iš BLS+ lengvatomis besinaudojančių šalių vertė 2018 m. Didžiausią tokio importo dalį sudarė importas iš **Pakistano**, kuris siekė 62,2 proc. viso importo į ES pagal BLS+ (2018 m. – 74 proc.).

4 pav. Šalys, kurios 2018 m. daugiausia naudojosi BLS+ priemonės lengvatomis (importas į ES, mln. EUR)

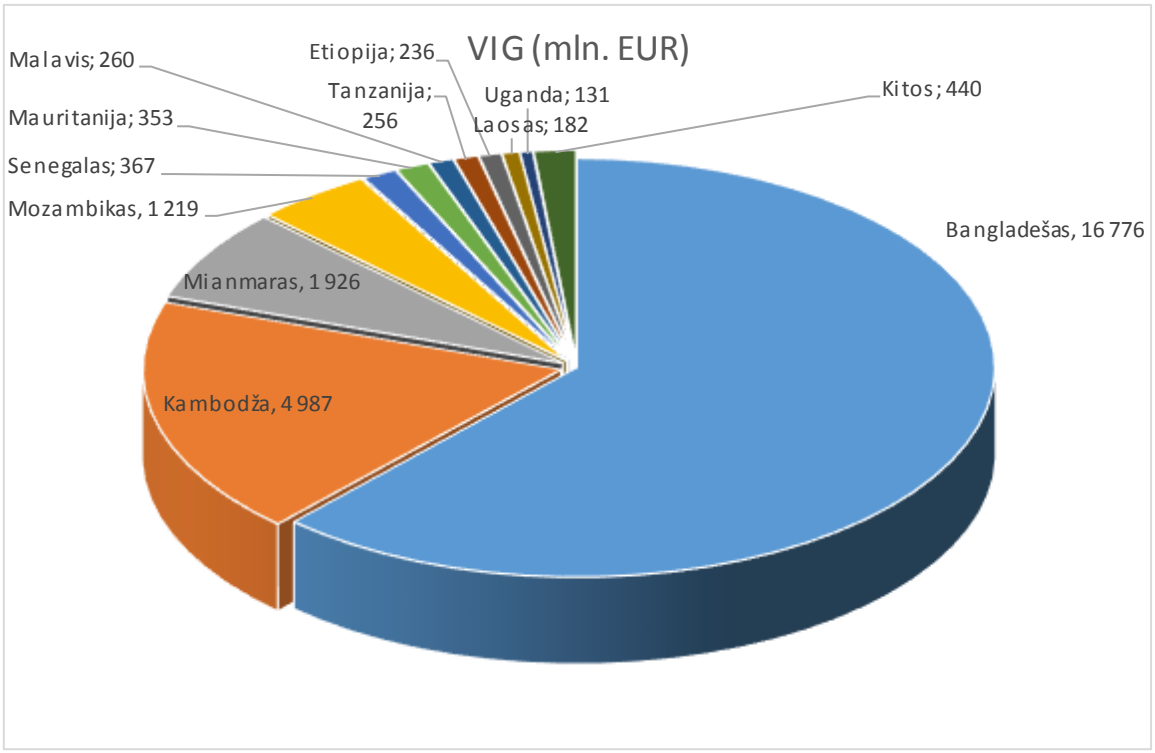

8. PRIEMONĖ „VISKAS, IŠSKYRUS GINKLUS“

VIG yra pavyzdinė ES prekybos priemonė, skirta padėti skurdžiausioms ir silpniausioms pasaulio šalims – mažiausiai išsivysčiusioms šalims. 2019 m. ši priemonė nebebuvo taikoma vienai šaliai (**Samoa**), nes ji 2014 m. jau nebebuvo priskiriama mažiausiai išsivysčiusių šalių kategorijai, taigi lengvatomis pagal šią priemonę iš viso naudojosi 48 šalys.

5 pav. pateikiamas lengvatinio importo į ES iš VIG lengvatomis besinaudojančių šalių pasiskirstymas pagal vertę ir procentines dalis 2018 m. Didžiausią dalį importo pagal VIG sudarė importas iš **Bangladešo** (61,8 proc.), po kurio rikiavosi **Kambodža** (18,4 proc.) ir **Mianmaras** (7,1 proc.). Kalbant apie visomis BLS lengvatomis besinaudojančias šalis, **2018 m. Bangladešas pralenkė Indiją** (lengvatinio importo iš Bangladešo vertė siekė 16,8 mlrd. EUR, o iš Indijos – 16,4 mlrd. EUR).

5 pav. Šalys, kurios 2018 m. daugiausia naudojosi priemonės „Viskas, išskyrus ginklus“ lengvatomis (importas į ES, mln. EUR)

9. PARTNERYSTĖ

BLS yra daugiau nei prekybos priemonė – dialogas su ES dėl veiksmingo tarptautinių konvencijų įgyvendinimo padeda užtikrinti ilgalaikį atitinkamų šalių darnų vystymąsi.

Siekdama padėti įgyvendinti konvencijas ir labiau pasinaudoti teikiama nauda, ES taip pat partneriams teikia finansavimą.

Mongolijoje buvo nustatyti produktai, kuriuos būtų galima parduoti ES naudojantis BLS+ priemone. Vyriausybės prašymu ES parama biudžetui apėmė vaikų darbo tyrimą. **Šri Lankoje** ES padėjo parengti nacionalinę eksporto strategiją. **Kirgizijos Respublikoje**, ES teikiant techninę pagalbą, buvo didinamas informuotumas apie ES standartus, procedūras ir verslo modelius, didinant lengvatų panaudojimo lygį. **Armėnijoje** parama regioninėms pilietinės visuomenės organizacijoms padėjo parengti

įrodymais grindžiamas ataskaitas, alternatyvias JT teikiamoms ataskaitoms. **Žaliajame Kyšulyje** ES padėjo įsteigti pirmąją šalies darbuotojų asociaciją. **Bolivijoje** ES padėjo įsteigti centrą, kuriame politinio smurto atvejais teikiamos internetinės *pro bono* teisinės konsultacijos. **Pakistane** ES rėmė projektą, kurį įgyvendinant daugiausia dėmesio buvo skiriama Pandžabo regione žemės ūkio sektoriuje dirbančių moterų socialinių ir ekonominių teisių stiprinimui. Įgyvendinant projektą „SMART **Myanmar**“ skatinamas tausus drabužių naudojimas ir gamyba. Įgyvendindama projektą „Prekyba deramam darbui“ (angl. *Trade for Decent Work*), ES bendradarbiauja su TDO, siekdama užtikrinti, kad **Bangladeše** būtų geriau taikomos pagrindinės TDO konvencijos.

10. IŠVADA

ES vienašalės prekybos lengvatos padeda šalims išbristi iš skurdo, šiuo tikslu kuriant vertybėmis grindžiamą ekonomiką – daugiau kaip 10 proc. ES importo sudaro importas iš BLS lengvatomis besinaudojančių šalių (įskaitant nelengvatinį importą). Sudarydama palankesnes sąlygas eksportuoti į ES, BLS padeda pritraukti investicijų, remiant integraciją į pasaulines vertės grandines. Taip kuriamos darbo vietos ir užtikrinamos pajamos.

Taikant BLS skatinama investuoti lengvatomis besinaudojančiose šalyse. Nors lengvatinio importo dalis, palyginti su visu ES importu, nėra didelė (2018 m. ji siekė 3,8 proc.), tai buvo paskata įmonėms ir vyriausybėms susieti verslą su darniu vystymusi. Skatinant taikyti gero valdymo principus ir gerbti žmogaus teises, sukuriama labiau nuspėjama verslo aplinka. Drabužių pramonės sektoriuje ES perkantieji subjektai diegia naujus verslo modelius, pagal kuriuos taikomi aukšti arba aukštesni aplinkos ir darbo standartai. Vadovaudamosi šiomis tarptautinėmis vertybėmis, įmonės tampa konkurencingesnės.

BLS ir toliau turi būti vystymosi srityje svarbi priemonė. Dėl sudaromų prekybos susitarimų lengvatų mažėja, todėl tampa dar svarbiau užtikrinti suderinamumą su kitomis politikos sritimis, kad lengvatomis besinaudojančios šalys galėtų pasinaudoti BLS. Tai reiškia, kad reikia, be kita ko, remti ekonomikos įvairinimą, pritraukti naujų investuotojų, lengvinti prekybą ir didinti informuotumą.

BLS reikalinga tvirta partnerystė, todėl ES toliau glaudžiai bendradarbiaus su lengvatomis besinaudojančiomis šalimis ir suinteresuotaisiais subjektais. Šie partneriai, įskaitant Europos Parlamentą ir ES valstybes nares, yra labai svarbūs siekiant įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ES pramonė yra aukštų darbo, gamybos procesų ir aplinkos standartų nustatymo lyderė ir gali padėti šalims siekti darnaus vystymosi prisidėdama prie jų verslo planų įgyvendinimo.

Suteikdami galimybių patekti į ES rinką, remiame besivystančių šalių pastangas stiprinti ekonomikos augimą, mažinti skurdą, taikyti gero valdymo principus ir užtikrinti darnų vystymąsi.

I PRIEDAS. LENGVATOMIS BESINAUDOJANČIOS ŠALYS

1 lentelė. Bendroji BLS priemonė

	2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu bendrosios BLS lengvatomis besinaudojančios šalys	Lengvatomis besinaudojančių šalių statuso pokyčiai 2018–2019 m. ir vėliau
1.	Kuko salos	
2.	Dramblio Kaulo Krantas	Pasitraukė iš sistemos 2019 m. sausio 1 d.
3.	Gana	Pasitraukė iš sistemos 2019 m. sausio 1 d.
4.	Indija	
5.	Indonezija	
6.	Kenija	
7.	Mikronezija (Mikronezijos Federacinės Valstijos)	
8.	Nauru	
9.	Nigerija	
10.	Niujė	
11.	Kongo Respublika	
12.	Samoa	Įtraukta nuo 2019 m. sausio 1 d., pašalinus iš VIG
13.	Esvatinis	Pasitraukė iš sistemos 2019 m. sausio 1 d.
14.	Sirija	
15.	Tadžikistanas	
16.	Tonga	
17.	Uzbekistanas	
18.	Vietnamas	Bus pašalintas praėjus dvejiems metams nuo tada, kai įsigalios su ES sudarytas LPS

2 lentelė. BLS+ priemonė

	2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu BLS+ lengvatomis besinaudojančios šalys	BLS+ lengvatomis besinaudojančių šalių statuso pokyčiai 2018–2019 m.
1.	Armėnija	Galėtų pasitraukti iš sistemos iki 2022 m. sausio 1 d.*
2.	Bolivija	
3.	Žaliasis Kyšulys	
4.	Kirgizija	
5.	Mongolija	
6.	Pakistanas	
7.	Paragvajus	Pasitraukė iš sistemos 2019 m. sausio 1 d.
8.	Filipinai	
9.	Šri Lanka	Galėtų pasitraukti iš sistemos iki 2023 m. sausio 1 d.*

*Jei Pasaulio bankas šalį priskirs didesnes nei vidutines pajamas gaunančių šalių kategorijai.

3 lentelė. VIG priemonė

2018–2019 m. ataskaitiniu laikotarpiu VIG lengvatomis besinaudojančios šalys			
1	Afganistanas	26	Malis
2	Angola	27	Mauritanija
3	Bangladešas	28	Malavis
4	Butanas	29	Mianmaras / Birma
5	Burkina Fasas	30	Mozambikas
6	Burundis	31	Nepalas
7	Beninas	32	Nigeris
8	Kambodža	33	Ruanda
9	Čadas	34	Samoa **(pašalinta 2019 m. sausio 1 d.)**
10	Kongo Demokratinė Respublika	35	Siera Leonė
11	Centrinės Afrikos Respublika	36	Senegalas
12	Komorų Salos	37	Saliamono Salos
13	Džibutis	38	Somalis
14	Eritrėja	39	Pietų Sudanas
15	Etiopija	40	Sudanas
16	Gambija	41	San Tomė ir Prinsipė
17	Gvinėja	42	Tanzanija
18	Pusiaujo Gvinėja	43	Rytų Timoras
19	Bisau Gvinėja	44	Togas
20	Haitis	45	Tuvalu
21	Kiribatis	46	Uganda
22	Laoso Liaudies Demokratinė Respublika	47	Vanuatu
23	Liberija	48	Jemenas
24	Lesotas	49	Zambija
25	Madagaskaras		

II PRIEDAS. STATISTINĖ INFORMACIJA

1 lentelė. Lengvatinio importo iš visų BLS lengvatomis besinaudojančių šalių vertė (tūkst. EUR)*

Šaltinis: COMEXT - TARIC - ISDB			2016 m.				2017 m.				2018 m.			
BLS	Trečioji	Produktų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų
klasė	šalis	skyrius	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %
Visos BLS priemonės	Visos trečiosios šalys	Visi skyriai	157968285	77772810	61304975	78,8	171015879	81859271	66500268	81,2	183561869	84197170	68867982	81,8
BLS VIG	Visos trečiosios šalys	Visi skyriai	36231581	25629460	23542234	91,9	36322070	27282563	25470092	93,4	39815338	29042288	27135733	93,4
Bendroji BLS priemonė	Visos trečiosios šalys	Visi skyriai	104700491	41659377	29168901	70,0	115944571	43256512	31682039	73,2	124430850	43762080	32264222	73,7
BLS +	Visos trečiosios šalys	Visi skyriai	17036213	10483974	8593840	82,0	18749238	11320197	9348137	82,6	19315681	11392802	9468028	83,1

2 lentelė. Lengvatinio importo vertė pagal bendrosios BLS lengvatomis besinaudojančias šalis (tūkst. EUR)*

Šaltinis: COMEXT - TARIC - ISDB			2016 m.				2017 m.				2018 m.			
BLS	Trečioji	Produktų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų
klasė	šalis	skyrius	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %
Bendroji BLS priemonė	Kongas	Visi skyriai	1048684	34084	14350	42,1	1001210	20113	13739	68,3	847801	40989	32744	79,9
Bendroji BLS priemonė	Kuko Salos	Visi skyriai	8659	246	31	12,7	7721	54	3	6,3	12118	29	0	
Bendroji BLS priemonė	Gana	Visi skyriai	2287682	683385	868	0,1	1791855	742412	5677	0,8	2591628	766996	1256	0,2
Bendroji BLS priemonė	Indija	Visi skyriai	37687522	18889804	16638803	88,1	42011292	18521203	16055203	86,7	43601093	18765680	16377580	87,3
Bendroji BLS priemonė	Indonezija	Visi skyriai	14029260	7314440	5166233	70,6	15508752	8054954	6372484	79,1	15557258	8173754	6616400	80,9
Bendroji BLS priemonė	Dramblio Kaulo Krantas	Visi skyriai	4535782	1294557	2070	0,2	4352843	1294499	1540	0,1	3987626	1166178	467	0,0
Bendroji BLS priemonė	Kenija	Visi skyriai	1268546	870131	16288	1,9	1227254	392672	3373	0,9	1264239	419889	2648	0,6
Bendroji BLS priemonė	Mikronezija	Visi skyriai	450	442	112	25,4	144	142	81	57,5	122	112	62	55,0
Bendroji BLS priemonė	Nauru	Visi skyriai	95	53	0		68	43	0		274	14	0	
Bendroji BLS priemonė	Nigerija	Visi skyriai	10844785	157780	101974	64,6	13207881	164081	107070	65,3	18715007	147040	114661	78,0
Bendroji BLS priemonė	Niujė	Visi skyriai	267	181	0		231	21	0		346	22	0	
Bendroji BLS priemonė	Esvatinis	Visi skyriai	121534	21049	56	0,3	84692	15358	0		63303	19269	29	0,2
Bendroji BLS priemonė	Sirija	Visi skyriai	49489	20230	8911	44,1	52984	23482	10448	44,5	57873	23931	12040	50,3
Bendroji BLS priemonė	Tadžikistanas	Visi skyriai	81968	12916	11822	91,5	42857	17412	15527	89,2	46884	15383	14083	91,5
Bendroji BLS priemonė	Tonga	Visi skyriai	863	125	35	28,2	312	106	56	52,4	1403	1019	97	9,5
Bendroji BLS priemonė	Uzbekistanas	Visi skyriai	117189	86289	75689	87,7	176378	134804	121308	90,0	152522	112334	98606	87,8
Bendroji BLS priemonė	Vietnamas	Visi skyriai	32617715	12273664	7131655	58,1	36478097	13875158	8975529	64,7	37531353	14109440	8993548	63,7

* Bendrą importą sudaro visas importas, įskaitant produktus, kuriems automatiškai taikomi didžiausio palankumo režimo (angl. MFN) nuliniai muitų tarifai. VIG reikalavimus atitinkančiu importu laikomi tik pagal VIG priemonę importuojami produktai, kuriems kitaip netaikomas didžiausio palankumo režimo nulinis muito tarifas.

3 lentelė. Lengvatinio importo vertė pagal VIG lengvatomis besinaudojančias šalis (tūkst. EUR)*

Šaltinis: COMEXT - TARIC - ISDB			2016 m.				2017 m.				2018 m.			
BLS klasė	Trečioji šalis	Produktų skyrius	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų panaudojimo lygis, %	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų panaudojimo lygis, %	Importas (tūkst. EUR)			BLS panaudojimo lygis, %
			Bendras importas	BLS reikalavimus	Importas pasinaudojant		Bendras importas	BLS reikalavimus	Importas pasinaudojant		Bendras importas	BLS reikalavimus	Importas pasinaudojant	
BLS VIG	Visos trečiosios šalys	Visi skyriai	36231581	25629460	23542234	91,9	36322070	27282563	25470092	93,4	39815338	29042288	27135733	93,4
BLS VIG	Afganistanas	Visi skyriai	18886	5632	2846	50,5	21365	7112	3792	53,3	25966	11958	6962	58,2
BLS VIG	Angola	Visi skyriai	4156543	69808	30828	44,2	2273906	55874	28024	50,2	3628254	47610	32460	68,2
BLS VIG	Bangladešas	Visi skyriai	16384267	16321080	15617510	95,7	16744627	16676909	16145456	96,8	17400928	17327005	16776310	96,8
BLS VIG	Beninas	Visi skyriai	39218	5115	4817	94,2	18048	3132	2830	90,4	17034	4128	3454	83,7
BLS VIG	Butanas	Visi skyriai	2604	2139	1884	88,1	13218	13121	12954	98,7	26226	25475	24972	98,0
BLS VIG	Burkina Fasas	Visi skyriai	109149	10928	9912	90,7	165781	16468	15422	93,6	189383	19177	17953	93,6
BLS VIG	Burundis	Visi skyriai	31925	292	260	89,3	24881	186	86	46,5	24477	226	139	61,6
BLS VIG	Kambodža	Visi skyriai	4595590	4529091	4179306	92,3	4957827	4922461	4711554	95,7	5254668	5214970	4987305	95,6
BLS VIG	Centrinės Afrikos Respublika	Visi skyriai	16556	748	6	0,9	12258	385	363	94,2	13335	358	0	
BLS VIG	Čadas	Visi skyriai	114667	978	0		200324	229	0		344373	1047	0	0,0
BLS VIG	Komorai	Visi skyriai	15515	7505	7168	95,5	19463	9603	8974	93,5	26128	8848	5861	66,2
BLS VIG	Kongo Demokratinė Respublika	Visi skyriai	738795	6001	3595	59,9	747666	8701	7030	80,8	693937	34773	33419	96,1
BLS VIG	Džibutis	Visi skyriai	23097	5402	156	2,9	17952	8793	266	3,0	12918	5300	194	3,7
BLS VIG	Pusiaujo Gvinėja	Visi skyriai	1237741	22795	19052	83,6	1046548	13428	11680	87,0	1263790	7028	1900	27,0
BLS VIG	Eritrėja	Visi skyriai	13248	2171	2031	93,6	19991	2057	1995	97,0	2290	2121	1969	92,8
BLS VIG	Etiopija	Visi skyriai	712168	400421	245789	61,4	651593	248859	228748	91,9	641581	245054	236088	96,3
BLS VIG	Gambija	Visi skyriai	14039	10512	9933	94,5	11847	6660	6475	97,2	17864	11640	9859	84,7
BLS VIG	Gvinėja	Visi skyriai	522866	2664	811	30,5	442790	3062	1447	47,3	507006	1843	1022	55,4
BLS VIG	Bisau Gvinėja	Visi skyriai	1602	404	0		3199	30	0		3491	401	198	49,4
BLS VIG	Haitis	Visi skyriai	39484	15996	13823	86,4	47254	22831	19873	87,0	51642	17920	15201	84,8
BLS VIG	Kiribatis	Visi skyriai	152	97	0		300	211	140	66,4	298	178	158	88,6
BLS VIG	Laosas	Visi skyriai	235140	177175	170097	96,0	273718	190102	179627	94,5	250958	196320	182257	92,8
BLS VIG	Lesotas	Visi skyriai	207516	2875	2047	71,2	270789	5617	1253	22,3	352205	5862	1586	27,1
BLS VIG	Liberija	Visi skyriai	272913	4301	379	8,8	534157	1219	49	4,0	341751	542	5	0,9
BLS VIG	Madagaskaras	Visi skyriai	935078	702377	9859	1,4	1114120	843318	22715	2,7	1166604	900121	20387	2,3
BLS VIG	Malavis	Visi skyriai	267919	215082	214029	99,5	364680	306073	304207	99,4	300737	263068	260300	98,9
BLS VIG	Malis	Visi skyriai	36626	5706	4773	83,6	27209	4658	3618	77,7	41228	4564	1255	27,5
BLS VIG	Mauritanija	Visi skyriai	428459	224239	217879	97,2	497476	316171	312154	98,7	523375	358765	352581	98,3
BLS VIG	Mozambikas	Visi skyriai	1301694	970575	964758	99,4	1636345	1133619	1114523	98,3	1839684	1240216	1219492	98,3
BLS VIG	Mianmaras	Visi skyriai	974013	878013	828360	94,3	1507975	1398240	1316449	94,2	2188738	2016300	1926416	95,5
BLS VIG	Nepalas	Visi skyriai	94312	83435	77175	92,5	93138	82461	74986	90,9	90223	78759	71368	90,6
BLS VIG	Nigeris	Visi skyriai	116024	3692	3080	83,4	83907	3913	3504	89,5	7529	4011	3188	79,5
BLS VIG	Ruanda	Visi skyriai	51349	1991	947	47,6	56158	6511	5575	85,6	64459	10550	10061	95,4
BLS VIG	Samoa	Visi skyriai	1882	1475	293	19,9	5524	4051	117	2,9	2553	669	446	66,6
BLS VIG	San Tomė ir Prinsipė	Visi skyriai	10241	183	98	53,5	7835	151	91	60,5	5380	744	533	71,7
BLS VIG	Senegalas	Visi skyriai	416579	266230	255426	95,9	441511	337757	324888	96,2	542620	381831	366717	96,0
BLS VIG	Siera Leonė	Visi skyriai	222938	1645	533	32,4	246881	3188	2342	73,4	230772	4071	647	15,9
BLS VIG	Saliamono Salos	Visi skyriai	53495	52945	52848	99,8	65781	65414	65389	100,0	69634	68986	68804	99,7
BLS VIG	Somalis	Visi skyriai	13047	568	15	2,7	18119	106	0		23935	750	609	81,1
BLS VIG	Pietų Sudanas	Visi skyriai	303	104	70	67,6	234	74	5	6,7	93	35	0	
BLS VIG	Sudanas	Visi skyriai	182863	23460	22751	97,0	171714	43275	41417	95,7	150264	11762	10689	90,9
BLS VIG	Tanzanija	Visi skyriai	620797	324271	317666	98,0	504007	276635	268100	96,9	473345	263768	256364	97,2
BLS VIG	Rytų Timoras	Visi skyriai	5369	71	0		12880	6598	0		9808	5181	0	
BLS VIG	Togas	Visi skyriai	102775	33290	24138	72,5	76888	20349	18669	91,7	78778	23650	22288	94,2
BLS VIG	Tuvalu	Visi skyriai	51	28	0		155	42	0		294	34	0	
BLS VIG	Uganda	Visi skyriai	444563	150535	148273	98,5	511912	144142	141158	97,9	470893	134028	131480	98,1
BLS VIG	Vanuatu	Visi skyriai	3334	1475	370	25,1	987	332	180	54,2	1020	110	22	20,4
BLS VIG	Jemenas	Visi skyriai	18692	6285	4574	72,8	31930	17315	16012	92,5	39584	28791	26070	90,5
BLS VIG	Zambija	Visi skyriai	425496	77656	72067	92,8	325205	51121	45955	89,9	403284	51739	46744	90,3

4 lentelė. Lengvatinio importo vertė pagal BLS+ lengvatomis besinaudojančias šalis (tūkst. EUR)*

Šaltinis: COMEXT - TARIC - ISDB			2016 m.				2017 m.				2018 m.			
BLS	Trečioji	Produktų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų	Importas (tūkst. EUR)			BLS lengvatų
klasė	šalis	skyrius	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %	Bendras importas	BLS reikalavimus atitinkantis importas	Importas pasinaudojant BLS	panaudojimo lygis, %
BLS+	Visos trečiosios šalys	Visi skyriai	17036213	10483974	8593840	82,0	18749238	11320197	9348137	82,6	19315681	11392802	9468028	83,1
BLS+	Armėnija	Visi skyriai	310033	116430	107772	92,6	351132	135485	130319	96,2	207913	74868	68162	91,0
BLS+	Bolivija	Visi skyriai	529756	58741	55233	94,0	474410	58523	54344	92,9	592673	40672	36853	90,6
BLS+	Žaliasis Kyšulys	Visi skyriai	70614	68097	65886	96,8	72266	46474	38426	82,7	90454	75364	71567	95,0
BLS+	Kirgizijos Respublika	Visi skyriai	72289	6089	3244	53,3	164933	7978	4795	60,1	631176	10070	6112	60,7
BLS+	Mongolija	Visi skyriai	64167	18139	15264	84,1	69579	19509	16795	86,1	72587	17942	16522	92,1
BLS+	Pakistanas	Visi skyriai	6205712	5783301	5522688	95,5	6592810	6114571	5877716	96,1	6739519	6097752	5885055	96,5
BLS+	Paragvajus	Visi skyriai	1074459	41718	36558	87,6	1147669	53960	47532	88,1	735556	110178	104408	94,8
BLS+	Filipinai	Visi skyriai	6306721	2361822	1681542	71,2	7241862	2620112	1937602	74,0	7490408	2618057	1914773	73,1
BLS+	Šri Lanka	Visi skyriai	2402460	2029637	1105654	54,5	2634576	2263585	1240607	54,8	2755395	2347900	1364575	58,1

[i] 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 978/2012, kuriuo taikoma bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistema ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 732/2008, OL L 303, 2012 10 31.

[ii] Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Reglamento (ES) Nr. 978/2012 taikymo {SWD(2018) 430 *final*}, COM(2018) 665 *final*, Briuselis, 2018 10 4.

[iii] http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/meetdetails.cfm?meet=11541.

[iv] Žr. 2018 m. spalio 2 d. PPO sekretoriato pranešimą *Market Access for Products and Services of Export Interest to Least Developed Countries*, WT/COMTD/LDC/W/66.

[v] 2019 m. vasario 12 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/249, OL L 42, 2019 2 13.

[vi] 2015 m. rugpjūčio 28 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/1979, OL L 289, 2015 11 5.

[vii] 2017 m. rugsėjo 27 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/148, OL L 26, 2018 1 31.

[viii] 2015 m. rugpjūčio 28 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/1979, OL L 289, 2015 11 5.

[ix] 2016 m. gruodžio 5 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2017/217, OL L 34, 2017 2 9.

[x] 2015 m. rugpjūčio 28 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/1979, OL L 289, 2015 11 5.

[xi] 2017 m. rugsėjo 27 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/148, OL L 26, 2018 1 31.

[xii] 2019 m. sausio 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/67, OL L 15, 2019 1 17.

[xiii] 2019 m. vasario 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas dėl Kambodžos Karalystei suteiktų muitų tarifų lengvatų laikino atšaukimo procedūros inicijavimo pagal Reglamento (ES) Nr. 978/2012 19 straipsnį, OL C 55, 2019 2 12.

[xiv] 2019 m. kovo 14 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl BLS reglamento (ES) Nr. 978/2012 įgyvendinimo (2018/2107(INI)).

[xv] BLS reglamento 35 straipsnyje nurodytas šios ataskaitos statistinių duomenų pagrindas. Duomenis parengė Prekybos GD, remdamasis 2019 m. rugsėjo mėn. turimais COMEXT duomenų bazės duomenimis (numatytais Ekstrastato teisės aktuose (Reglamente (EB) Nr. 471/2009)) ir Eurostato duomenimis. Analizėje nagrinėjamas tik Sąjungos importas pagal išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūrą (toliau – įprasta prekyba), todėl jis gali būti mažesnis už visą importą. Į juos taip pat neįtraukti specialūs KN kodai, kurie nėra BLS dalis, ir konfidencialūs prekybos statistiniai duomenys. Konfidencialūs prekybos statistiniai duomenys neįtraukti siekiant išvengti, kad pagal COMEXT prekybos statistinius duomenis nebūtų nepageidautinai nustatytas ES importuotojas ir nebūtų daromas galimas poveikis atskirų BLS lengvatomis besinaudojančių šalių arba produktų (prekių kodo) analizei.

[xvi] COM(2018) 665 *final*, Briuselis, 2018 10 4.

[xvii] Lengvatinis importas yra reikalavimus atitinkantis importas, kuriam vykdyti buvo veiksmingai naudojamasi BLS lengvatomis.